

To'lqinboyev Sardorbek Hakimjon o'g'li

Andijan machine-building institute – bachelor student, Uzbekistan

tolqinboyevsardorbek17@gmail.com

[Tel:+998333968280](tel:+998333968280)

To'lqinboyev Otabek Hamidjon o'g'li

Andijan machine-building institute – bachelor student, Uzbekistan

otabektolqinboyev77@gmail.com

[Tel:+998888311008](tel:+998888311008)

Mahammadjonov Hayitali Muzaffarjon o'g'li

Andijan machine-building institute – bachelor student, Uzbekistan

savdoelite@mail.ru

[Tel:+998972082627](tel:+998972082627)

Kirish. Bugungi murakkab va tez harakatlanadigan ta'minot zanjirlarida logistikaning atrof-muhitga ruhiy ta'sirini nolga tushirish mumkin emas. Biroq, plastik palletlar ta'minot zanjirlarini yanada aylana va samarali bo'lishiga yordam beradi va korxonalariga transport uglerod chiqindilarini kamaytirish va logistika operatsiyalariga sarflanadigan xarajatlarni kamaytirish imkonini beradi.

Ta'minot zanjirlari murakkablashgani sababli, 2025 yilga kelib AQSh tovarlarini jo'natish 23,5 foizga tezlashishi kutilmoqda . Yuk tashish faoliyatining kuchayishi tufayli logistikaning atrof-muhitga ta'siri har doim issiqxona gazlari (GHG) chiqindilarining ko'payishiga yordam beradi. Natijada, korxonalar yoqilg'i va transport xarajatlarini tejash bilan birga ta'minot zanjiri uglerod izlarini kamaytirish va ekologik toza brend yaratish yo'llarini izlamoqda. Bu ta'minot zanjiri menejerlari yanada aylana va samarali ta'minot zanjirlarini yaratishga intilishlarining sabablaridan biridir .

Korxonalar logistikaning atrof-muhitga ta'sirini qanday kamaytirishi mumkin

Barqaror mahsulotni tashish logistika operatsiyalarining atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishga harakat qilayotgan kompaniyalarni qiyinlashtiradi . Emissiyasiz elektr yarim tirkamalar sanoat uchun o'zgarishlar bo'lishi mumkin bo'lsa-da, ular keng tarqalguncha yillar o'tadi. Shu bilan birga, logistika menejerlari mavjud texnologiyalarni o'rganishlari va uglerod chiqindilarini kamaytirish uchun innovatsion strategiyalarni ishlab chiqishlari kerak. Quyidagi fikrlar logistika menejerlariga ta'minot zanjirlarining atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishga yordam beradi:

Marshrutlarni optimallashtirish.Xom ashyo manbalari yoki tovarlarni yetkazib berish uchun eng qisqa va tejamkor yo'lni tanlab, kompaniyalar tranzit vaqtini qisqartirishi va yoqilg'i xarajatlarini kamaytirishi mumkin. Yo'nalishni optimallashtirish dasturi transport vositalarining mavjudligi, transport sharoitlari va yuklash va tushirish uchun ishchi kuchi kabi muhim logistika masalalarini tahlil qilishi mumkin. Avtomatlashtirilgan marshrutni rejalashtirish bilan logistika operatsiyalari uglerod chiqindilarini kamaytirish uchun marshrutlarni optimallashtirishi va soddalashtirishi mumkin.

Bo'sh millarni kuzatish.Ko'pincha transport vositalari mahsulot yoki materiallarni belgilangan joyga etkazib bergandan keyin bo'sh qaytib keladi. Yuk tashish sanoatining hisob-kitoblariga ko'ra, bo'sh millar transport millarining taxminan 20 foizini tashkil qiladi . Bo'sh millar tirkamali og'ir yuk mashinalari tomonidan tashiladigan davlatlararo yuk uchun ancha yuqori. Ushbu bo'sh millar yonilg'i xarajatlari yoki haydovchilarning ish haqini qaytarmaydi. Bundan tashqari, bo'sh millar issiqxona gazlari chiqindilari orqali atrof-muhitga ta'sir qiladi. Track va trace tizimi orqali logistikada shaffoflikni oshirish orqali bo'sh millardan qochish mumkin . RFID kuzatuv yechimlari logistikada individual yuklarning ko'rinishini oshirishning samarali usuli hisoblanadi.

Har bir jo'natish uchun mahsulot yukini maksimal darajada oshirish.Avtotransportning yuk ko'tarish qobiliyatini optimallashtirish orqali logistika menejerlari har bir transport oyog'ining iqtisodiy samaradorligini oshirishi mumkin. Va mahsulot yukini oshirish yuk mashinalarining o'rtacha yonilg'i yurishini kamaytirishi mumkin bo'lsa-da , logistika menejerlari har bir avtomobil uchun maksimal mahsulot yukini ta'minlash orqali tejashni aniqladilar. Bundan tashqari, mahsulot paketlari va yuk tashish platformalarining individual og'irligini kamaytirish orqali logistika menejerlari yanada ko'proq tejashga erishdilar.Yuk tashish palletlari ta'minot zanjirida ko'pincha e'tibordan chetda qoladigan qismlardan biri bo'lsa-da, ular logistikaning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishda muhim rol o'ynashi mumkin.

Yuk tashish palletlari ta'minot zanjirida ko'pincha e'tibordan chetda qoladigan qismlardan biri bo'lsa-da, ular logistikaning atrof-muhitga ta'sirini

kamaytirishda muhim rol o'ynashi mumkin. Taxminan 65-75 kilogramm og'irlikdagi keng tarqalgan ishlatiladigan yog'och palletlar tashish paytida yuklarning umumiy og'irligini oshirishga va jo'natilgan haqiqiy mahsulotlar sonini kamaytirishga sezilarli hissa qo'shadi. Xuddi shunday, har bir tashish oyog'i uchun ko'proq yoqilg'i talab qilinadi. Va yog'och palletlarning zaif tuzilishi RFID kuzatuv echimlarini amalga oshirish uchun iqtisodiy jihatdan samarali emas. Logistika menejerlari ushbu tashvishlarga bitta javobni plastik palletlarda topdilar - logistika operatsiyalarining atrof-muhitga ta'sirini kamaytiradigan yog'och palletlarga tejamkor va barqaror alternativ.

Ta'minot zanjirlarini yanada barqaror qilish uchun plastik palletlardan foydalanish

Plastik tagliklar yog'och bloklardan 35 foizgacha engilroq. Plastik palletlar yog'och tagliklarga qaraganda ancha bardoshli va tozalash osonroq bo'lgani uchun, ular yana bir barqarorlik afzalligiga ega. Plastik tagliklar kamdan-kam hollarda buziladi yoki ta'mirlashni talab qiladi, ya'ni ular ta'mirlash yoki tozalash uchun

omborxonalariga kamroq sayohat qilishlari kerak. Haqiqatan ham barqaror mahsulotlarni tashish bizning iqtisodiyotimiz va sayyoramiz uchun muhim va plastik palletlarni birlashtirish dasturi xizmatlaridan foydalanish barqaror kelajak sari qadam tashlashning eng oson va tezkor usullaridan biridir. Bu transport vositalarining og'irlik sig'imini optimallashtirishda juda muhimdir. Plastmassa taglikning og'irligi nafaqat barqaror va namlik va namlikdan ta'sirlanmaydi, balki plastik palletlar barqaror logistika operatsiyalari uchun ideal bo'lgan quyidagi afzalliklarga ega:

- **Yagona konstruktsiya:** Yog'och tagliklardan farqli o'laroq, plastik tagliklar birlashtirilgan konstruktsiyaga ega va bo'shashgan taxtalar yoki adashgan parchalardan mahrum. Bu ularni RFID chiplari yordamida palletlar darajasida kuzatish uchun tejamkor qiladi. Plastmassa tagliklarga o'rnatilgan RFID teglari mahsulotlar ta'minot zanjiri bo'ylab harakatlanayotganda o'qishni ta'minlaydi.

- **Qayta ishlashga yaroqlilik:** yog'och palletlar poligonga etib borgunga qadar o'rtacha 15-20 marta sayohat qiladi. Boshqa tomondan, plastik tagliklar maydalanib, "yangi" palletlarga qayta ishlanmasdan oldin 100 tagacha sayohatni amalga oshirishi mumkin.

- **Paletlarni birlashtirish:** Plastik palletlarning tengsiz chidamliligi ularni palletlar birlashmasi uchun juda mos qiladi. Birlashtirilgan plastik tagliklarni ijaraga olish orqali korxonalar palletlar parkiga egalik qilish va saqlash xarajatlarini tejashlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A.M. Sarimsoqov. Logistika. M.: Logistik zanjirlarni shakllantirishda motivatsiya va shartlari, 2022, 43p
2. V.S. Lukinsky Model and method theory of logistics: Uchebn .p osobie . 2-e izd. – SPB.: Peter, 2007, 448 p.
3. V. V. Dybskaya , E. I. Zaitsev , V. I. Sergeev , A. N. Sterlikova . Logistics. Integration and optimization of logistics business processes and supply chain. M.: "EKSMO", 2011, 981 p.
4. Kh. Ch. Buriev , G. A. Samatov , I. B. Rustamova . Agrologistics basics . - T.: Uzbekistan national encyclopedia , 2003, 272 p.